

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **Ł. D.**

skazanego z art. 258 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 29 lutego 2024 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wstrzymanie wykonania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt II AKa 38/22,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Opolu,

z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 81/20

na podstawie art. 532 § 1 k.p.k.

### **p o s t a n o w i ł:**

**uwzględnić wniosek i wstrzymać wykonanie wobec Ł. D. prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt II AKa 38/22, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 81/20, do czasu rozpoznania kasacji.**

## UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Opolu, wyrokiem z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 81/20, uznał Ł. D. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 258 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1) oraz przestępstwa z art.

56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k., za które przy zastosowaniu art. 60 § 2 k.k. w zw. z art. 60 § 6 pkt 3 k.k., art. 57 § 2 k.k. i art. 4 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny 300 stawek dziennych po 20 zł każda (pkt 2). Jednocześnie połączył ww. kary pozbawienia wolności i wymierzył Ł.D. karę łączną 1 roku pozbawienia wolności (pkt 3), którą warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby (pkt 4), zobowiązując go do informowania kuratora sądowego o przebiegu tego okresu raz na 6 miesięcy w formie listu poleconego (pkt 5). Ponadto zaliczył na poczet orzeczonej grzywny okres rzeczywistego pozbawienia wolności (pkt 6), a także orzekł nawiązkę na rzecz Stowarzyszenia M. w kwocie 2.000 zł (pkt 7) i przepadek korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa w kwocie 2.600 zł (pkt 8), zwalniając oskarżonego od kosztów procesu (pkt 9).

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się zarówno prokurator, jak i obrońca oskarżonego. Oskarżyciel publiczny zaskarżył rzeczony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia o karze, przepadku i kosztach procesu, podnosząc zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności orzeczonej kary i domagając się jego zmiany w punkcie 2 przez przyjęcie, że nie zachodzą warunki do nadzwyczajnego złagodzenia kary i wymierzenie Ł. D. za ten czyn kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 60 zł każda oraz kary łącznej w wymiarze 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, a także jego zmiany w punkcie 8 przez orzeczenie przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa przypisanego w punkcie 2 w wysokości 13.333 zł, jak również o zasądzenie od ww. kosztów sądowych w całości.

Z kolei obrońca Ł. D. zaskarżył wyrok sądu pierwszej instancji w całości, podnosząc zarzuty naruszenia prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k., a w konsekwencji wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania sprawy.

Po rozpoznaniu powyższych środków odwoławczych, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt II AKa 38/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w punkcie drugim części rozstrzygającej z podstawy prawnej wymiaru kary wyeliminował przepis art. 60 § 2 k.k. w zw. z art. 60 § 6 pkt 3 k.k. i za przypisany oskarżonemu Ł. D. czyn wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności stwierdzając, że utraciły moc rozstrzygnięcia o wymierzeniu oskarżonemu kary łącznej w punkcie trzecim części rozstrzygającej oraz o warunkowym zawieszeniu wykonania kary łącznej z punktu czwartego, a także rozstrzygnięcia zawarte w punktach pięć i sześć części rozstrzygającej;
2. w punkcie ósmym części rozstrzygającej przyjął zamiast przepadku korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa w wysokości 2.600 zł, przepadek równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z popełnionego przestępstwa przypisanego w punkcie drugim części rozstrzygającej, ustalając jej wysokość na 8.000 zł;
3. w punkcie dziewiątym części rozstrzygającej zasądził od Ł. D. na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie przed sądem pierwszej instancji;
4. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;
5. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 24 czerwca 2020 r., przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności wymierzone w swym wyroku oraz w punkcie pierwszym części rozstrzygającej zaskarżonego wyroku i wymierzył Ł.D. karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której, na podstawie art. 63 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie;
6. zasądził od oskarżonego Ł. D. na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze w wysokości 20 zł oraz wymierzył mu 1.600 zł opłaty za obie instancje.

Od powyższego wyroku dwie kasacje wywiedli obrońcy z wyboru skazanego. Obie kasacje oparto na zarzutach rażącego naruszenia prawa, tj. art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., a także art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., które w ocenie skarżących mogły mieć istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. W oparciu o tak skonstruowane zarzuty, jeden ze skarżących wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt II AKa 38/22 oraz zmienionego nim wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 15 grudnia 2022 r., sygn. akt III K 81/20, natomiast drugi z nich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach. Jedna z wniesionych kasacji zawierała również wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją orzeczenia.

Odpowiedź na wywiedzione kasacje złożył oskarżyciel publiczny, który wniósł o ich oddalenie z powodu oczywistej bezzasadności.

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2023 r. Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.

Pismem z dnia 29 listopada 2023 r. obrońca skazanego ponowił wniosek w trybie art. 532 § 1 k.p.k. wskazując, że na rozprawie w dniu 8 listopada 2023 r. Sąd Najwyższy dopatrywał się możliwości zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, podejmując czynności, które skutkowały koniecznością odroczenia rozprawy. Tymczasem skazany korzysta z odroczenia wykonania kary i obiektywnie nie jest możliwe rozpoznanie kasacji przed upływem tego okresu. Dodatkowo wskazał, że skazany jest jedynym żywicielem rodziny.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Wniosek obrońcy skazanego zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z brzmieniem art. 532 § 1 k.p.k., w razie wniesienia kasacji Sąd Najwyższy może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego

orzeczenia, którego wykonanie zależy od jej rozstrzygnięcia. Ustawodawca nie wskazał przesłanek podjęcia takiej decyzji, niemniej jednak nie budzi żadnych wątpliwości, że rozwiązanie zawarte we wskazanym przepisie winno mieć charakter wyjątkowy, albowiem stanowi ono odstępstwo od zasady natychmiastowej wykonalności wyroków (*vide* art. 9 § 3 k.k.w.). Wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia będzie uzasadnione wówczas, gdy wykonanie kary przed rozpoznaniem kasacji spowodowałoby dla skazanego zbyt poważne i w zasadzie nieodwracalne następstwa (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 5 stycznia 2024 r., V KK 396/23, LEX nr 3654393; postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2020 r. III KK 5/20, LEX nr 3176621; postanowienie SN z dnia 18 listopada 2003 r. IV KK 347/03, OSNwSK 2003, nr 1, poz. 2465). Tego rodzaju skutek może mieć miejsce zarówno w sytuacji oczywistej zasadności podniesionych zarzutów kasacyjnych, jak i stwierdzenia przez Sąd Najwyższy z urzędu – i to jeszcze przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy – jednej z tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., które w świetle art. 536 k.p.k. winny skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów.

Nie przesądzając o treści przyszłego rozstrzygnięcia, które zapadnie po rozpoznaniu sprawy w składzie kolegiальnym na rozprawie, którą zaplanowano na 24 kwietnia 2024 r. zauważyć należy, że uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go orzeczenia sądu *a quo* rysuje się jako realne z uwagi na uchybienie wskazane w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Sąd Najwyższy wskazywał w swych orzeczeniach, że „*nieobecność obrońcy obligatoryjnego (art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k.) na rozprawie w przypadku braku wydania przez sąd postanowienia stwierdzającego brak obligatoryjności obrony (art. 79 § 4 k.p.k.), stanowi uchybienie będące bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. także wówczas, gdy z opinii biegłych lekarzy psychiatrów wynika, iż poczytalność oskarżonego w czasie popełnienia czynu nie była wyłączona ani w znacznym stopniu ograniczona, a nadto, że stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala mu na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny*” (zob. postanowienie SN z dnia 18 maja 2022 r., I KZP 10/21, OSNK 2022, nr 6, poz. 23 i przywołane tam judykaty; wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2022 r., II

KK 59/22, LEX nr 3392030; wyrok SN z dnia 19 lipca 2023 r., III KK 628/22, LEX nr 3585481; wyrok SN z dnia 20 lipca 2023 r., I KK 390/22, LEX nr 3586124). Tymczasem analiza nadesłanych akt sprawy III K 171/19 Sądu Okręgowego w Opolu, z której wyłączono do odrębnego rozpoznania materiały wobec Ł. D. prowadzi do wniosku, że postanowieniem z dnia 28 listopada 2019 r. prokurator nadzorujący śledztwo przeciwko ww. powołał dwóch biegłych psychiatrów celem wydania opinii o jego stanie zdrowia psychicznego (k. 2399 akt sprawy III K 171/19 Sądu Okręgowego w Opolu). Jednocześnie nie występował o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu, gdyż ten korzystał już z pomocy obrońcy z wyboru w osobie adw. I.J.. W dniu 9 grudnia 2019 r. do Prokuratury Okręgowej w Opolu wpłynęła opinia sądowo-psychiatryczna dotycząca Ł. D., z której wynikało, że ww. nie jest chory psychicznie ani upośledzony umysłowo, brak jest podstaw do kwestionowania jego poczytalności *tempore criminis*, a także jest zdolny do udziału w toczącym się postępowaniu karnym i do prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny (k. 2567-2571 akt sprawy III K 171/19 Sądu Okręgowego w Opolu). Mimo to w toku dalszego postępowania przygotowawczego oraz na etapie pierwszoinstancyjnym nie wydano postanowienia w trybie art. 79 § 4 k.p.k. stwierdzającego, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy. Tymczasem jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 18 października 2021 r., w jej trakcie salę rozpraw opuścił obrońca Ł. D., co skutkowało odtwarzaniem nagrań z podsłuchów telefonicznych i odbieraniem wyjaśnień od ww. pod nieobecność tegoż obrońcy (k. 845-853 akt sprawy III K 81/20 Sądu Okręgowego w Opolu). Wprawdzie na etapie postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wydał postanowienie stwierdzające brak warunków obrony obowiązkowej z art. 79 § 1 i 2 k.p.k. i art. 80 k.p.k. w odniesieniu do Ł. D. (k. 944 akt sprawy III K 81/20 Sądu Okręgowego w Opolu), jednak okoliczność ta nie przekłada się automatycznie na konwalidację uchybień popełnionych we wcześniejszej fazie procesu. Kwestia ta z całą pewnością będzie przedmiotem rozważań w trakcie rozprawy kasacyjnej, niemniej jednak nie zmienia to wskazanej na wstępie oceny, że uchylenie wyroków sądów obu instancji jest wysoce prawdopodobne.

Z tych też względów należało wstrzymać wykonanie zaskarżonego kasacją prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 października

2022 r., sygn. akt II AKa 38/22, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 15 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 81/20, do czasu rozpoznania kasacji.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie dostrzegł podstaw do zastosowania na obecnym etapie środków zapobiegawczych wskazanych w art. 532 § 2 k.p.k. Postępowanie karne wobec Ł. D. toczyło się od stycznia 2018 r. Od kwietnia 2018 r. ww. odpowiadał „z wolności”, a stosowane nieizolacyjne środki zapobiegawcze były stopniowo uchylane. W tym czasie Ł. D. nie podejmował żadnych działań mogących utrudnić prowadzone wobec niego postępowanie, w tym nie ukrywał się przed organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Tym bardziej, że zakaz opuszczania kraju uchylono jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego. Również surowość kary orzeczonej w przedmiotowej sprawie nie przemawia za stosowaniem środków zapobiegawczych. Ł. D. wymierzono bowiem karę poniżej 3 lat pozbawienia wolności.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[J.J.]